ISSN (online):
3102-601X

Ban Dvor
ČASOPIS ZA DRUŠTVENE
I HUMANISTIČKE ZNANOSTI



Izvorni znanstveni rad
Prihvaćeno: 5. 10. 2026.
Objavljeno: 29. 10. 2026.

eLokator: bd2027-009
DOI: https://doi.org/10.68268/bd/8y29kg

Prijenos i provjera tvrdnji o američkoj potpori operaciji Oluja u dostupnoj digitalnoj građi

Marija Gombar, mag. cin.
https://orcid.org/0009-0000-8621-4007
Glavni stožer OS RH, Zagreb, Republika Hrvatska — gombar.ma@gmail.com

Sažetak: Rad istražuje kako se u dostupnoj digitalnoj građi oblikuju i prenose tvrdnje o američkoj političkoj, vojnoj i obavještajnoj potpori operaciji Oluja. Ciljano odabrana građa obuhvaća 26 zapisa: američke dokumente i javne izjave iz 1995., sudske transkripte, službenu biografiju te novinske tekstove, prijevode i naknadne prijenose. Kvalitativnom usporedbom provjeravaju se pripisivanje izvora, vremenski odnosi, podudarnosti formulacija i stupanj izvjesnosti. Utvrđeno je nedosljedno vremensko pripisivanje Herrickove uloge u Nacionalovim tekstovima: skupni opis praćenja Oluje nije usklađen s kasnijim navodom o njegovoj zamjeni, a sudski zapis evidentira odlazak prije operacije i ograničeno znanje o provedbi. U nizu Spiegel – Opinio Juris – The Grayzone dio kvalificiranih navoda prenosi se kategoričnije. Pukanićev članak i njegovi engleski prijenosi razlikuju se u nazivu predmeta obavještajne razmjene, a Index snažnije predstavlja dokaznu vrijednost Nacionalova izvora. Usporedbe pokazuju kako ponavljanje navoda, promjena izraza i promjena pripisivanja utječu na predstavljanje američke uloge. Nalazi se odnose na pregledane digitalne inačice i dokumentirane tvrdnje; ne utvrđuju motive autora ni ukupni opseg američkoga sudjelovanja.

Ključne riječi: Operacija Oluja, američka potpora, kritika izvora, provenijencija, digitalna građa

Transmission and Verification of Claims about US Support for Operation Storm in Available Digital Sources

Abstract: This paper examines how claims about US political, military and intelligence support for Operation Storm are formulated and transmitted in available digital sources. The purposively selected corpus comprises 26 records: US documents and public statements from 1995, court transcripts, an official biography, news articles, translations and subsequent reproductions. Qualitative comparison examines source attribution, temporal relationships,

Ovaj je rad objavljen pod licencijom Creative Commons Autorstvo 4.0 Međunarodna (CC BY 4.0).

similarities in wording and degrees of certainty. The analysis identified inconsistencies in how the timing of Herrick's role is presented in Nacional's articles: a collective description of monitoring Operation Storm is not consistent with a later passage reporting his replacement, while the court record documents his departure before the operation and his limited knowledge of its conduct. In the Spiegel–Opinio Juris–The Grayzone sequence, some qualified claims are transmitted more categorically. Pukanić's article and its English reproductions use different terms for the subject matter of the intelligence exchange, while Index presents Nacional's source as having greater evidentiary value. The comparisons show how repetition of claims, changes in wording and shifts in attribution affect the presentation of the US role. The findings concern the digital versions examined and the documented claims; they do not establish the authors' motives or the full extent of US involvement.

Keywords: Operation Storm, US support, source criticism, provenance, digital sources

1 UVOD

Tvrdnje o američkoj ulozi u operaciji Oluja pojavljuju se u različitim vrstama zapisa: obavještajnim procjenama, javnim političkim izjavama, iskazima svjedoka, novinskim rekonstrukcijama i prijevodima. Njihovo istodobno postojanje u mrežnim pretragama može stvoriti dojam višestruke potvrde. Međutim, više objava ne mora značiti više međusobno neovisnih izvora. Za povijesno istraživanje presudno je ustanoviti tko je iznio pojedinu tvrdnju, na čemu ju je zasnovao i je li njezin kasniji oblik ostao vjeran dostupnoj osnovi.

Perković Paloš razmatra prikaze Oluje u radovima američkih i britanskih autora, a Marić informacijski rat protiv Oluje i javne interpretacije operacije. Ti radovi određuju historiografski i informacijski kontekst provjere pojedinačnih medijskih tvrdnji.[1]

Uloga obavještajnih službi također je obrađivana prije novinskih rekonstrukcija iz sredine 2000-ih. U prilogu izvještaju NIOD-a, *Cees Wiebes* raspravlja o MPRI-ju i o američkim bespilotnim letjelicama na Braču. Navod o razmjeni prikupljenih podataka pripisuje prijašnjemu novinskom izvoru Davida Bindera. Time se otvara mogućnost usporedbe i praćenja prijašnjih atribucija, ali se ne dobiva zamjena za operativni zapis o pojedinoj razmjeni.[2] Davor Marijan u prilozima knjige Oluja donosi izvadak Galbraithova svjedočenja iz predmeta Milošević, čime sudski iskaz postaje dostupan i u hrvatskoj historiografskoj publikaciji.[3]

Ovaj rad povezuje provjeru odabranih tvrdnji o američkoj potpori s rekonstrukcijom njihova prijenosa među objavama. Uspoređuju se pripisani izvori, datumi i formulacije te sukladnost novinskih navoda s mrežno dostupnim sudskim transkriptima i deklasificiranim dokumentima. Istraživački doprinos sastoji se u identificiranju konkretnih mjesta na kojima se mijenjaju sadržaj navoda, njegov pripisani izvor ili stupanj izvjesnosti. Posebna se pozornost posvećuje razlikovanju političkoga neprotivljenja vojno-redarstvenoj operaciji Oluja od tvrdnji o američkome planiranju i praćenju njezine provedbe.

Polazište kritike digitalne građe jest razlika između autentičnosti, pouzdanosti i točnosti zapisa. Duranti autentičnost povezuje s identitetom i cjelovitošću zapisa, pouzdanost s

[1] Perković Paloš, 2015, sažetak; Marić, 2014, str. 211 i 236–238.
[2] Wiebes, 2002, Appendix II, str. 2666 i 2893, osobito bilješka 1531 na str. 2893.
[3] Marijan, 2007, str. 401–412.

njegovom sposobnošću predstavljanja činjenica, a točnost s ispravnošću sadržaja.[4] Fickers ističe povezanost unutarnje i vanjske kritike mrežnih izvora: njihovo tumačenje zahtijeva podatke o autoru, nastanku, vrsti, širenju i svrsi zapisa.[5]

Rad je primarno usmjeren na doprinos informacijskim znanostima pomoću istraživanja provenijencije, vjerodostojnosti i prijenosa tvrdnji. Povijesna kritika izvora omogućuje postupke provjere autorstva, kronologije i dokazne osnove, a digitalna historiografija usmjerava pozornost na obilježja mrežno dostupnih inačica i uvjete njihove uporabe. Analiza medijskoga prijenosa omogućuje praćenje promjena u formulacijama i pripisivanju izvora. Ti se pristupi povezuju radi utvrđivanja kako se određena tvrdnja prenosi i kakvu joj potporu pružaju dostupni zapisi.

2 CILJ, ISTRAŽIVAČKA PITANJA I HIPOTEZE

Cilj je utvrditi mijenjaju li se sadržaj, pripisivanje i izvjesnost tvrdnji tijekom prijenosa te koliko dostupni izvori podupiru uspoređene navode. Istraživanje odgovara na tri pitanja: kako različite vrste građe opisuju američki politički stav, obuku i operativne aktivnosti; koje se podudarnosti i promjene pojavljuju u povezanim objavama; u kojoj su mjeri novinske tvrdnje sukladne pregledanim sudskim transkriptima i deklasificiranim dokumentima?

Postavljene su dvije hipoteze. H1: U dijelu dokumentirano povezanih objava tvrdnje se iznose s većim stupnjem izvjesnosti, bez navođenja dodatne dokazne osnove. H2: Dio kasnijih objava ponavlja prijašnje tvrdnje bez navođenja nove i neovisne osnove. Hipoteze se ispituju kvalitativnom usporedbom odabranih odlomaka.

3 GRAĐA I METODA

Analitički korpus čini 26 javnih zapisa s datumima nastanka ili objave od 1995. do 2025.; službena biografija nema utvrđen datum objave. Obuhvaća dvije deklasificirane američke procjene, dvije američke objave, pet sudskih transkripata, jednu službenu biografiju i šesnaest medijskih tekstova, prijevoda ili prijenosa. Raspored je prikazan u Tablici 1. Literatura služi za određivanje istraživačkoga problema i konteksta te se ne pribraja empirijskomu korpusu.

[4] Duranti, 2009, str. 52.
[5] Fickers, 2012, odj. 8, „The Hermeneutic Prerequisite of Online Source Criticism".

Tablica 1. Pregled 26 analiziranih zapisa

ID	Datum	Zapis i izdavač	Uloga u provjeri
K02	21. 7. 1995.	*DCI Interagency Balkan Task Force*: procjena hrvatskoga sukoba	suvremena procjena vojnih namjera i mogućih ishoda
K01	31. 7. 1995.	Schindler: memorandum za sastanak 1. kolovoza	procjena neposrednosti napada i razlike među američkim tijelima
U01	4. 8. 1995.	Clinton: odgovor na pitanje o Hrvatskoj	javno predstavljanje američkoga političkog stava
U2	8. 8. 1995.	McCurry: konferencija za novinare	diplomatski kontakti i upozorenja na širenje sukoba
T01	26. 6. 2003.	MKSJ, Milošević: Galbraithov iskaz	navodi o američkoj pomoći i ugovoru MPRI-ja
T02	25. 4. 2006.	MKSJ, Martić: Galbraithov iskaz	političko neprotivljenje i okolnosti vezane za Bihać
T04	23. 6. 2008.	MKSJ, Gotovina i drugi: Galbraithov iskaz	mirno rješenje i uvjeti zaštite civila
T03	24. 6. 2008.	MKSJ, Gotovina i drugi: nastavak Galbraithova iskaza	neprotivljenje, uvjeti i privatni ugovor MPRI-ja
T07	9. 7. 2009.	MKSJ, Gotovina i drugi: Herrickov iskaz	izjava D1578, odlazak iz Hrvatske i granice znanja
S01	Bez datuma	U. S. Army: službena biografija Ivana Saraca	provjera životopisa, oznake postrojbe i priznanja
P1	24. 5. 2005.	Pukanić, Nacional: članak o Clintonu i Oluji	hrvatska osnova usporedbe poruke i obavještajne razmjene
P2	5. 6. 2005.	*Cryptome: US Role in Storm*	engleska kopija s pripisanim Nacionalovim predloškom
P3	4. 3. 2006.	*Google Groups*: prijenos Pukanićeva teksta	engleski prijenos koji navodi *OpenSubscriber* i *Cryptome*
P4	24. 5. 2005.	*Index*: članak o optužnicama za Oluju	sažetak Nacionala i predstavljanje dokazne vrijednosti
R1	2. 3. 2006.	*Google Groups*: engleski Harrisov tekst	osnova usporedbe izraza o vrsti potpore

ID	Datum	Zapis i izdavač	Uloga u provjeri
R2	9. 3. 2006. UTC	*Google Groups*: Harrisov hrvatski prijevod	prijenos prijevoda; navodi Slobodnu Dalmaciju od 8. ožujka
A1	13. 1. 2006. UTC	*Google Groups*: AKI-jeva vijest	prijenos vijesti od 12. siječnja o Globusu i Tenetu
A2	12. 1. 2006.	Azinović, RSE: ZAGREB	usporedba atribucije i označavanja Tenetove funkcije
N1	2. 10. 2007.	Šoštarić, Nacional: intervju s Perryjem	razlikovanje posredne pomoći i sudjelovanja postrojbi
N2	29. 1. 2008.	Šoštarić, Nacional: najava Šarčeva svjedočenja	novinski navodi o osobama, pripremi i praćenju Oluje
N3	10. 2. 2009.	Šoštarić, Nacional: najava američkih svjedoka	ponovljeni operativni opisi i najava sudskih iskaza
N4	23. 6. 2008.	Tomljanović, Nacional: izvještaj o Galbraithu	razlikovanje prijašnjih iskaza od datuma novinske objave
N5	16. 1. 2006.	Pukanić, Nacional: troškovi obrane generala	navodi o CIA-ji i Tenetu u obrambenome kontekstu
E01	23. 1. 2006.	DER SPIEGEL: članak o američkim vezama	novinski navodi s izričitim oznakama neizvjesnosti
J01	21. 2. 2006.	Heller, Opinio Juris: komentar *Spiegelova* članka	poveznica na prethodni zapis i citirani odlomci
G1	4. 8. 2025.	Klarenberg, *The Grayzone*: članak o američkoj ulozi	kategoričniji prijenos uz poveznicu na Opinio Juris

Izvor: autoričin registar pregledane građe. Naslovi su skraćeni radi preglednosti; puni bibliografski podatci nalaze se u popisu izvora. Za P3, R1, R2 i A1 naveden je datum prijenosa po UTC-u.

Građa je odabrana ciljano, prema sadržaju tvrdnji i mogućnosti njihove usporedbe. Polazište su bili medijski tekstovi o američkoj ulozi u operaciji Oluja. Praćenjem njihovih poveznica i atribucija identificirani su povezani tekstovi, prijevodi i ponovljene objave, a za provjeru pojedinih navoda traženi su sudski transkripti, deklasificirani dokumenti, javne izjave i službeni biografski podatci. Pretraživane su mrežne zbirke Nacionala, *Index*a i Radija

Slobodna Europa, *Google Groups*, digitalna zbirka Predsjedničke knjižnice Billa Clintona, javni transkripti MKSJ-a i međunarodni portali navedeni u Tablici 1. Pregled je zaključen 5. listopada 2026.

Zapis je uključen kada je bio dostupan tekst prikladan za usporedbu i kada se mogla odrediti njegova uloga u prijenosu ili provjeri konkretne tvrdnje. Medijski tekstovi, prijevodi i ponovljene objave omogućuju praćenje promjena sadržaja i pripisivanja, a dokumenti, izjave, transkripti i biografski zapis pružaju usporednu osnovu za provjeru pojedinih navoda. Stoga je razlog uključivanja analitička povezanost zapisa s istraživanim tvrdnjama, a ne njegova reprezentativnost za određeni medij ili razdoblje. Tako oblikovan korpus od 26 zapisa omogućuje analizu dokumentiranih slučajeva, ali ne predstavlja cjelovit popis objava o temi ni osnovu za procjenu učestalosti utvrđenih pojava u ukupnome izvještavanju o Oluji.

Datumi poruka na *Google Groupsu* bilježe se prema pohranjenoj vremenskoj oznaci u UTC-u jer se prikaz datuma mijenja s vremenskom zonom. Datum vijesti ili predloška navedenoga u poruci evidentira se zasebno.

Jedinica analize jest tvrdnja u određenome odlomku, zajedno s njezinim pripisivanjem i kontekstom. Za svaki se zapis evidentiraju naslov, prikazani datum, autor ili pošiljatelj kada je utvrdiv, vrsta objave, poveznica i mjesto usporedbe. U sudskim se transkriptima upotrebljavaju izvorna paginacija i redci. Pri provjeri odgovora uključuje se i pitanje na koje se odgovara; izjava svjedoka razlikuje se od pitanja odvjetnika, pročitanoga sažetka i odluke o prihvaćanju dokaznoga predmeta.

Usporedba obuhvaća četiri postupka. Prvo se provjerava opisuje li tekst opažanje, tuđi iskaz, navod iz drugoga medija ili zaključak autora. Zatim se razlikuju datum događaja, datum svjedočenja i datum objave. Treći je postupak uspoređivanje sadržajno podudarnih odlomaka, uključujući prijevode i oznake izvjesnosti. Četvrti je provjera pojedinoga medijskog navoda prema dostupnome neposrednom zapisu. Tablica 3. sažima petnaest usporednih mjesta i vrste nalaza; svako je mjesto obrazloženo u rezultatima.

Povećanje izvjesnosti označava uklanjanje izraza koji tvrdnju predstavljaju kao navod ili njezino predstavljanje kao potvrđene, odnosno dokazane informacije. Novom se dokaznom osnovom smatra dodatni identificirani dokument, imenovani iskaz ili neposredno opažanje kojim kasniji tekst podupire isti navod. Ponovno objavljivanje i autorski komentar sami po sebi ne zadovoljavaju taj kriterij.

Izravna veza među objavama utvrđuje se kada kasniji tekst navodi ili povezuje prijašnji zapis. Tekstualna podudarnost bez takva upućivanja i zajedničko pozivanje na treći izvor bilježe se zasebno. Smjer prijenosa pripisuje se samo dokumentiranomu odnosu.

Usporedbe medijskih tekstova odnose se na identificirane mrežne inačice navedene u Tablici 1. Digitalno dostupni deklasificirani dokumenti i sudski transkripti služe provjeri pojedinih tvrdnji. Usporedba mrežnih tekstova s tiskanim primjercima ili njihovim faksimilima nije provedena. Autor, prevoditelj i pošiljatelj razlikuju se prema podatcima pojedine objave. Prateći prilog donosi registar zapisa, poveznice, lokatore i kratke izvorne izraze te kontrolne sažetke SHA-256 pohranjenih datoteka. Registar identificira korištene zapise i mjesta usporedbe. Namjere autora nisu zasebno istraživane.

4 REZULTATI

4.1 AMERIČKE PROCJENE I POLITIČKI STAV

Procjena od 21. srpnja 1995. (K02) naslovom predviđa vjerojatan veliki sukob ujesen, ali na prvoj stranici dopušta da zbivanja oko Bihaća i Posavine ili provokacije srpske pobunjeničke strane u Hrvatskoj potaknu vojno djelovanje Republike Hrvatske već tijekom ljeta. Razmatra hrvatske vojne namjere, mogući prodor prema Kninu i rizike odgovora vojnih snaga tzv. Republike Srpske Krajine (RSK), Vojske Republike Srpske i Vojske Jugoslavije. Na stranicama 8 i 9 razmatra ograničen doseg međunarodnoga pritiska na hrvatsko vodstvo, uz navođenje gospodarskih instrumenata utjecaja Europske unije i njezinih država članica te upozorenja njemačke vlade Zagrebu. Zasebno procjenjuje uvjete mogućega sloma vojnih snaga RSK-a.[6]

Memorandum od 31. srpnja (K01), pripremljen za sastanak idućega dana, razlikuje prihvaćanje uvjeravanja vlasti Republike Hrvatske o ograničenoj vojnoj operaciji za pomoć Bihaću u *State Departmentu* od procjene drugih tijela o širemu napadu. Mogući uspjeh ili neuspjeh hrvatske vojne operacije povezuje s kasnijom suradnjom u Bosni i Hercegovini.[7] Usporedba K02 i K01 pokazuje promjenu procjene neposrednosti napada tijekom deset dana. Oba dokumenta bilježe američku procjenu hrvatskih planova.

[6] *DCI Interagency Balkan Task Force*, C05960734, 21. srpnja 1995., str. 1–2 i 8–9.
[7] Schindler, C05956104, 31. srpnja 1995., str. 1 i str. 2–3, odj. 3.

Clinton je 4. kolovoza u odgovoru na pitanje o Hrvatskoj povezao hrvatsko djelovanje s rasterećenjem Bihaća te pozvao na oprez zbog širenja rata (U01).[8] McCurry je 8. kolovoza opisivao diplomatske kontakte i upozorenja uključenim stranama (U2). [9] Te izjave dokumentiraju javno predstavljanje američke politike u vrijeme operacije.

Galbraithovi sudski odgovori preciznije određuju izraz političko neprotivljenje. U predmetu Martić 2006. razlikovao je davanje zelenoga ili crvenoga svjetla od položaja u kojemu od hrvatske strane nije mogao zahtijevati odustajanje uzimajući u obzir opasnost za Bihać (T02).[10] Dana 23. lipnja 2008. opisivao je američku potporu mirnomu rješenju i uvjete zaštite civila te navodio da se američke izjave nisu trebale tumačiti kao zeleno svjetlo (T04). [11] Sljedećega dana iskazao je i da su Hrvati razumjeli američko neprotivljenje te da je američka strana željela da razumiju kako neće biti sankcija ako poštuju navedene uvjete (T03).[12]

Galbraithovi odgovori razlikuju izričito odobrenje operacije od neprotivljenja uz navedene uvjete. Usporedba obuhvaća i hrvatsko razumijevanje američkoga stava. Ti su iskazi stoga podloga za određivanje političkoga odnosa, a tvrdnja o planiranju ili vođenju operacije zahtijeva dokaz o toj konkretnoj aktivnosti.

4.2 MPRI: PRIVATNI UGOVOR, OBUKA I TVRDNJA O PLANIRANJU

U svjedočenju u predmetu Milošević 2003. Galbraith je rekao da, prema njegovu znanju, SAD nije pomagao hrvatskoj vojsci u operaciji niti joj je davao upute o njezinim vojnim aspektima. Za MPRI je opisao ugovor o ljudskim pravima, proračunu i vodstvu te naveo da nije znao za sudjelovanje u planiranju Oluje (T01).[13]

U transkriptu od 24. lipnja 2008. MPRI je opisan kao privatna tvrtka koja uz odobrenje *State Departmenta* djeluje na temelju privatnoga ugovora. Obuka je povezana s ljudskim pravima i područjima izvan borbene obuke.[14] Perry je u intervjuu iz 2007. (N1) razlikovao neizravnu i

[8] Clinton, 1995, završni odgovor o Hrvatskoj i Bihaću. https://clintonwhitehouse6.archives.gov/1995/08/1995-08-04-remarks-by-president-on-political-reform.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[9] McCurry, 1995, odgovori o Hrvatskoj i upozorenjima na širenje rata. https://clintonwhitehouse6.archives.gov/1995/08/1995-08-08-press-briefing-by-mike-mccurry.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[10] MKSJ, 2006, Martić, 25. travnja, str. 3783, redci 3–16.
[11] MKSJ, 2008a, Gotovina i drugi, 23. lipnja, str. 4928, redci 3–22.
[12] MKSJ, 2008b, Gotovina i drugi, 24. lipnja, str. 5004–5005; str. 5038, redci 9–18 i str. 5039, redci 2–11.
[13] MKSJ, 2003, Milošević, 26. lipnja, str. 23168, redci 20–24; str. 23169, redci 9–21; str. 23173, redci 1–20.
[14] MKSJ, 2008b, Gotovina i drugi, 24. lipnja, str. 5036, redci 18–25; str. 5037, redci 1–4; str. 5038, redci 1–6.

moralnu pomoć od sudjelovanja američkih vojnika ili postrojbi te spomenuo dopuštenu pomoć privatne tvrtke u organizaciji Hrvatske vojske.[15]

Uspoređeni iskazi opisuju ugovor, odobrenje i sadržaj obuke. Oni ne izjednačuju te aktivnosti s izradom plana Oluje. Perryjevo razlikovanje privatne pomoći i sudjelovanja američkih postrojbi također ostavlja zasebnim pitanje obavještajne razmjene.

4.3 NACIONALOVI NAVODI I HERRICKOVO SVJEDOČENJE

Šoštarićev tekst iz siječnja 2008. (N2) spaja najavu Šarčeva svjedočenja s opširnim opisom američko-hrvatske obavještajne suradnje. Šarca povezuje sa svim pripremama Oluje, a Herricka i Šarca s praćenjem Bljeska i Oluje iz Glavnoga stožera. Kasniji odlomak istodobno navodi da je Herricka dan ili dva prije Oluje zamijenio John Sadler. Objavljeni tekst tako već unutar sebe zahtijeva razlikovanje osoba i razdoblja službe.[16]

U veljači 2009. (N3) najava svjedočenja Sadlera, Herricka i Šarca povezana je s gotovo jednakim opisima Šarčeve uključenosti, praćenja iz Glavnoga stožera i prijenosa operacije u Pentagon. Uvod pritom navodi da će svaki svjedočiti iz svoje tadašnje pozicije. Poslije tekst navodi Herrickovu zamjenu prije početka operacije te dolazak „trojice Amerikanaca" u ratnu dvoranu u ponoć 4. kolovoza, bez njihova pojedinačnog imenovanja u tome odlomku. Podudarnosti dvaju članaka obuhvaćaju imenovane osobe i specifične operativne opise. Nova procesna najava nije ujedno nova neovisna potvrda ponovljenoga navoda.[17]

Službena biografija američke vojske (S01) navodi Šarčevu obavještajnu karijeru, službu u veleposlanstvima i primitak u *Hall of Fame* 2007. U oznaci prijašnje postrojbe postoji provjerljiva razlika: Nacional navodi 518., a biografija 519. vojno-obavještajnu bojnu.[18] Biografija ne opisuje Šarčevu ulogu u pripremama Oluje ni prijenos operacije u Pentagon, pa ti dijelovi novinske tvrdnje ostaju izvan ove biografske provjere.

[15] Šoštarić, 2007, prvo pitanje i odgovor Williama Perryja o američkoj pomoći. https://arhiva.nacional.hr/clanak/38432/hrvatska-je-zasluzna-za-mir-na-balkanu (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[16] Šoštarić, 2008, odlomci o praćenju iz Glavnoga stožera i Herrickovoj zamjeni. https://arhiva.nacional.hr/clanak/42223/obavjestajac-sad-a-kljucni-haaski-svjedok (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[17] Šoštarić, 2009, odlomci o najavljenim svjedocima, praćenju i Herrickovoj zamjeni. https://arhiva.nacional.hr/clanak/53159/americki-casnici-ce-braniti-gotovinu (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[18] U.S. Army Military Intelligence Hall of Fame, bez datuma, str. 1–2. https://www.ikn.army.mil/apps/MIHOF/biographies/Sarac,%20Ivan.pdf (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Za Herricka postoji neposredno dostupna usporedna građa. U javnome transkriptu od 9. srpnja 2009. (T07) evidentirano je prihvaćanje njegove izjave kao dokaznoga predmeta D1578. U pročitanome sažetku navodi se odlazak iz Hrvatske 2. kolovoza 1995., a taj se datum ponovno pojavljuje u pitanju tijekom glavnoga ispitivanja. Sažetak također opisuje razgovor s Markicom Rebićem, tadašnjim pomoćnikom ministra obrane Republike Hrvatske za sigurnost, prije operacije o mogućoj reakciji međunarodne zajednice, i opću prethodnu obaviještenost o predstojećoj akciji.[19]

Taj se razgovor može usporediti s Pukanićevim opisom iz 2005. (P1), u kojemu je Herrickova poruka Rebiću predstavljena kao Clintonovo zeleno svjetlo za operaciju.[20] Podudara se naglasak na brzini akcije, Nacional rabi izraz „čista i brza", a sudski sažetak izričito navodi zaštitu civila. Sažetak ne navodi predsjedničko podrijetlo poruke i donosi Herrickovu ogradu da ne može govoriti u ime međunarodne zajednice. Razgovor i naglasak na brzini imaju usporednu osnovu, a pripisivanje poruke američkomu predsjedniku nije potvrđeno tim sažetkom.

U usmenome odgovoru Herrick objašnjava da ga je tadašnji ministar obrane Republike Hrvatske Gojko Šušak upoznao s planiranjem ofenzivne akcije i opisuje standardnu vojnu logiku takva planiranja. Tijekom unakrsnoga ispitivanja potvrđuje da nema informacije o stvarnoj provedbi operacije, da nije vidio popis topničkih ciljeva te da nema podatke o konkretnome oružju uporabljenomu protiv pojedinih ciljeva.[21] Stoga razgovor o planu prije odlaska treba razlikovati od sudjelovanja u praćenju provedbe nakon odlaska.

Nalaz se odnosi na vremensku nedosljednost unutar Nacionalovih tekstova. Skupni odlomak povezuje Herricka i Šarca s neprekidnim praćenjem Bljeska i Oluje, a kasniji odlomak istoga članka navodi Herrickovu zamjenu prije Oluje. Sudski zapis o odlasku 2. kolovoza i Herrickov odgovor o granicama znanja podupiru razlikovanje njegove prethodne obaviještenosti od praćenja provedbe. Formulacija o „trojici Amerikanaca" u N3 ne imenuje

[19] MKSJ, 2009, Gotovina i drugi, 9. srpnja, str. 20041–20042, prihvaćanje izjave D1578; str. 20043, redci 17–23; str. 20045, redci 16–25; str. 20074, redci 15–24. Za tadašnju funkciju Markice Rebića vidi: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava vojne policije, „Report on the Employment of RH Armed Forces Military Police Units in Storm", 11. kolovoza 1995., engleski prijevod, u: *Additional Pleading of the Republic of Croatia, Annexes, Volume 2*, 30. kolovoza 2012., prilog 30, str. 113. https://icj-web.leman.un-icc.cloud/sites/default/files/case-related/118/18216.pdf (pristupljeno 21. listopada 2026.).

[20] Pukanić, 2005, uvodni odlomci o Herrickovu posjetu Rebiću i pripisivanju poruke Clintonu. https://arhiva.nacional.hr/clanak/18573/odusevljen-bljeskom-clinton-inicirao-oluju (pristupljeno 5. listopada 2026.).

[21] MKSJ, 2009, Gotovina i drugi, 9. srpnja, str. 20075, redci 1–24; str. 20077, redci 7–21.

sudionike, pa se iz nje ne može samostalno izvesti da je Herrick tada bio prisutan. Stoga se nesukladnost utvrđuje za skupno pripisivanje u određenome odlomku, a ne za svaki navod ili sve osobe opisane u članku.

Nacionalov izvještaj o Galbraithu od 23. lipnja 2008. (N4) izričito uključuje prijašnje iskaze u predmetima Milošević i Martić.[22] Razlikovanje datuma objave od datuma pojedinoga iskaza pokazuje da se dio citiranoga sadržaja odnosi na već zabilježena svjedočenja.

4.4 PRIJEVODI, SAŽETCI I PRIPISIVANJE DOKAZNE VRIJEDNOSTI

Pukanićev tekst od 24. svibnja 2005. (P1) opisuje američku uključenost i poziva se na Rebićev pisani izvještaj koji bi trebao potvrđivati prenesenu poruku. U odlomku o razmjeni navodi kriptozaštitne uređaje, a u odlomku o prisluškivanju oznaku NSE.[23] Engleski tekst na *Cryptomeu*, objavljen 5. lipnja pod naslovom *US Role in Storm* (P2), na odgovarajućemu mjestu navodi *encryption codes*, a potom NSA. Zaglavlje pripisuje tekst Pukaniću i Nacionalu, zahvaljuje Profaci, ali ne utvrđuje prevoditelja.[24]

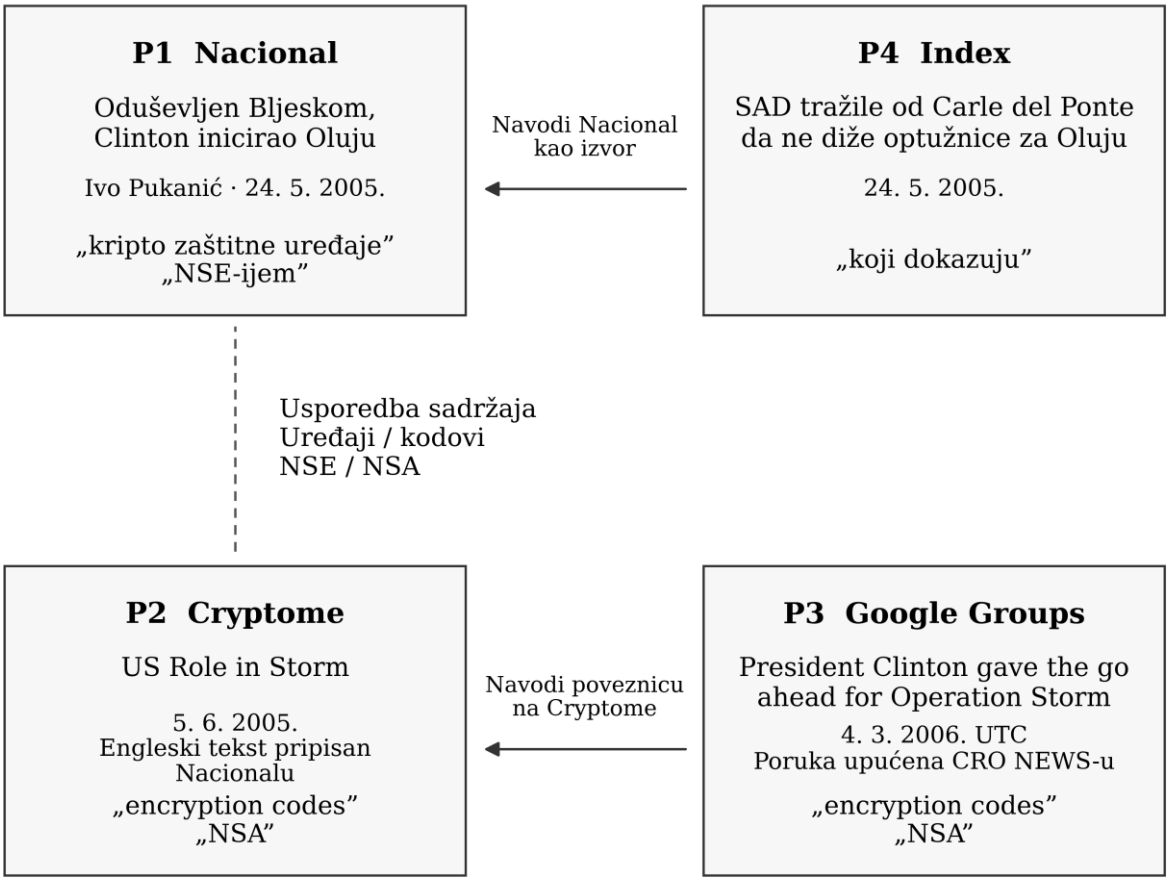
Poruka upućena CRO NEWS-u 4. ožujka 2006. (P3) prenosi engleski tekst s istim razlikama te uključuje upućivanje na *OpenSubscriber* i *Cryptome*.[25] U uspoređenim inačicama razlikuju se predmet razmjene, odnosno uređaji i kodovi, te oznake NSE i NSA. Dostupni podatci o prijenosu ne omogućuju pripisivanje tih promjena određenomu prevoditelju.

Indexov tekst objavljen istoga dana kada i Pukanićev članak (P4) sažima Nacional te u uvodnoj rečenici upotrebljava izraz „koji dokazuju" za dokumente o opisanoj američkoj uključenosti.[26] Pritom govori o objavljenim dokumentima, a Nacional navodi pisanu obavijest o Herrickovu posjetu i svjedočanstvo u arhivima, bez prikaza te obavijesti. *Indexova* objava

[22] Tomljanović, 2008, odlomci o svjedočenjima 2003. i 2006. https://arhiva.nacional.hr/clanak/46730/na-sudenju-gotovina-cermak-markac-svjedocio-peter-galbraith (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[23] Pukanić, 2005, odlomci o razmjeni opreme, oznaci NSE i Rebićevu izvještaju. https://arhiva.nacional.hr/clanak/18573/odusevljen-bljeskom-clinton-inicirao-oluju (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[24] Pukanić, 2005, zaglavlje te odlomci o *encryption codes* i NSA-u. https://cryptome.wikileaks.org/us-op-storm.htm (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[25] Pukanić, prijenos, 2006, zaglavlje *source*, navedene poveznice te odlomci o *codes* i NSA-u. https://groups.google.com/g/cro-news/c/fOOP9l-cZt0 (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[26] Index.hr, 2005, uvodna rečenica i pripisivanje Nacionalu. https://www.index.hr/vijesti/clanak/sad-trazile-od-carle-del-ponte-da-ne-dize-optuznice-za-oluju/266934.aspx (pristupljeno 5. listopada 2026.).

također ne prikazuje sam dokument ni zaseban opis njegove provjere. Dokazna vrijednost tako je predstavljena snažnije od provjerljive osnove koju čitatelju pružaju uspoređene objave.

Dokumentarni odnosi četiriju zapisa toga slučaja prikazani su na Slici 1.



Slika 1. Dokumentarni odnosi zapisa povezanih s Pukanićevim člankom o operaciji Oluja

Napomena: Strelice označavaju izričito pozivanje na izvor ili poveznicu; isprekidana linija bez strelice povezuje uspoređene inačice. Navodnici izdvajaju izvorne izraze. Prikaz ne pretpostavlja neposredan smjer kopiranja.

Izvor: Izrada autorice prema zapisima P1 – P4.

Harrisov engleski tekst u poruci iz ožujka 2006. (R1) u jednome odlomku govori o *intelligence and technical support*.[27] Hrvatski prijevod pripisan Jošku Čelanu, koji je prenio Profaca (R2), na usporednome mjestu navodi podatke i potporu. Međutim, kasniji odlomak

[27] Harris, 2006, odlomci o *intelligence and technical support* i naknadnoj uporabi obavještajnih podataka. https://groups.google.com/g/cro-news/c/CNanNAmyeX4 (pristupljeno 5. listopada 2026.).

iste hrvatske inačice zadržava navod o obavještajnim podatcima u stvarnome vremenu.[28] Potvrđena je lokalna promjena određenosti izraza, a ne uklanjanje obavještajne sastavnice iz čitavoga teksta.

AKI-jeva vijest s nadnevkom 12. siječnja 2006., prenesena na *Google Groupsu* (A1), i Azinovićev tekst istoga datuma na Radiju Slobodna Europa (A2) pozivaju se na Globus. AKI navodi obrambeni tim i Teneta opisuje kao osobu koja je poslije postala čelnik CIA-je; RSE navodi izvore bliske odvjetničkomu timu i Teneta označuje kao šefa CIA-je bez iste vremenske odrednice.[29] Razlike se odnose na atribuciju i vremenski opis funkcije. Pregledane objave ne dokumentiraju izravno preuzimanje jedna od druge.

Pukanićev članak o troškovima obrane, s prikazanim datumom 16. siječnja 2006. (N5), također povezuje obrambeni kontekst s navodima o CIA-ji i Tenetu.[30] On dokumentira pojavljivanje sličnoga navoda u još jednoj objavi, bez dodatne prikazane osnove za neovisnu potvrdu.

Odabrane formulacije i njihova usporedna mjesta prikazani su u Tablici 2.

Tablica 2. Odabrane formulacije u neposredno uspoređenim zapisima

Zapisi	Prvo usporedno mjesto	Drugo usporedno mjesto	Nalaz
P1 / P2 – P3	„kripto zaštitne uređaje”	„encryption codes”	Promijenjen je naziv predmeta razmjene.
P1 / P2 – P3	„NSE-ijem”	„NSA”	Nesukladne su oznake ustanove.
P1/P4	„svjedočanstvo u arhivima”	„koji dokazuju”	Sažetak snažnije predstavlja dokaznu osnovu.
R1/R2	„intelligence and technical support”	„podatke i potporu”	Lokalno je smanjena određenost vrste potpore.

[28] Harris, hrvatski prijevod, 2006, odlomci o podatcima i potpori te obavještajnim podatcima u stvarnome vremenu. https://groups.google.com/g/cro-news/c/Ceg7yQpEvDk (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[29] AKI, prijenos, 2006, odlomci s pozivanjem na Globus, obranu i Tenetovu funkciju. https://groups.google.com/g/cro-news/c/DJ-5ZCrOMDc (pristupljeno 5. listopada 2026.). Azinović, 2006, uvodni odlomak o izvorima bliskima odvjetničkomu timu. https://www.slobodnaevropa.org/a/656135.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[30] Pukanić, 2006, odlomak o CIA-ji i Georgeu Tenetu. https://arhiva.nacional.hr/clanak/22613/obrana-po-generalu-stoji-3-milijuna-eura (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Zapisi	Prvo usporedno mjesto	Drugo usporedno mjesto	Nalaz
R1/R2	„real time intelligence”	„obavještajnim podatcima u stvarnome vremenu”	Kasniji odlomak zadržava obavještajnu sastavnicu.
A1/A2	Globusova informacija vezana za obranu	Globusovi izvori bliski odvjetničkomu timu	Razlikuje se atribucija izvora.
A1/A2	Tenet poslije postaje čelnik CIA-je	Tenet je označen kao šef CIA-je	Razlikuje se vremensko označavanje funkcije.
N2/S01	518. vojno-obavještajna bojna	519. *Military Intelligence Battalion*	Nesukladna je oznaka prijašnje postrojbe.

Izvor: autoričina usporedba P1 – P4, R1 – R2, A1 – A2, N2 i S01; pripadajući lokatori navedeni su u fusnotama poglavlja 4. Navodnici označuju izdvojene izvorne izraze; ostala mjesta sažeta su na hrvatskome.

4.5 SPIEGEL – OPINIO JURIS – THE GRAYZONE: GUBITAK OZNAKA NEIZVJESNOSTI

Spiegelov članak od 23. siječnja 2006. (E01) naslovljen je pitanjem. Poziva se na Globus i opisuje američku ulogu pomoću niza ograda: obuka u *Fort Irwinu*, Pentagonovo sudjelovanje u planiranju, MPRI, Tenetov susret, djelovanje zrakoplova i razmjena satelitskih podataka predstavljeni su izrazima „allegedly”, „purportedly” i „is said to”, koji označavaju navod ili nepotvrđenu informaciju. Teneta opisuje kao tadašnjega zamjenika čelnika CIA-je. Usporedba s AKI-jem i RSE-om pokazuje tri različita načina vremenskoga određivanja njegove funkcije.[31] Ograde uz operativne navode pripadaju sadržaju izvještavanja; njihovo uklanjanje mijenja odnos autora prema tvrdnji.

Hellerova objava na Opinio Jurisu od 21. veljače 2006. (J01) povezuje *Spiegelov* članak i citira njegove odlomke zadržavajući oznake neizvjesnosti. Autorski komentar slijedi izdvojene citate.[32] Dokumentiran je prijenos novinskoga izvještaja uz jasno označen izvor.

Klarenbergova objava na *The Grayzoneu* iz kolovoza 2025. (G1) u odlomku o *Spiegelu* upotrebljava izraz „Spiegel confirmed”, a pridružena poveznica vodi na Hellerovu objavu. Isti

[31] DER SPIEGEL, 2006, odlomci o *Fort Irwinu*, MPRI-ju, Tenetu, zrakoplovu i satelitskim podatcima. https://www.spiegel.de/international/ante-gotovina-us-links-to-croatian-war-crime-a-396828.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).
[32] Heller, 2006, poveznica na *Spiegel* i blokovi citiranoga teksta. https://opiniojuris.org/2006/02/21/us-involvement-in-croatian-war-crimes/ (pristupljeno 5. listopada 2026.).

odlomak zadržava pripisivanje navoda hrvatskim vojnim izvorima. U sljedećim citiranim odlomcima obuka, Pentagonovo sudjelovanje u planiranju, Tenetov susret, djelovanje zrakoplova i razmjena podataka prenose se bez prijašnjih oznaka neizvjesnosti. Promjena je, dakle, utvrđena u načinu predstavljanja potvrde i u uspoređenim operativnim odlomcima, uz zadržanu atribuciju u uvodu toga dijela članka. U tim odlomcima nije prikazana dodatna dokazna osnova za kategoričniju formulaciju.[33]

Uspoređeni tekstovi razlikuju se i po zaključnome argumentu. Pukanićev članak i Harrisove inačice američku uključenost upotrebljavaju u argumentiranju protiv kriminalizirajućega tumačenja Oluje i postupanja prema Gotovini. *The Grayzone* slične tvrdnje uključuje u optužujući prikaz američke uloge. Isti motiv američkoga sudjelovanja stoga služi različitim tumačenjima operacije.

Tablica 3. Sažetak 15 usporednih mjesta

Oznaka i izvori	Predmet usporedbe	Vrsta nalaza
C01: P1/P2/P3	uređaji u hrvatskome tekstu i kodovi u engleskim prijenosima	tekstualna razlika
C02: P1/P2/P3	različite oznake NSE i NSA	nesukladnost oznaka
C03: P1/P4	*Indexovo* predstavljanje dokazne vrijednosti	povećanje izvjesnosti
C04: R1/R2	određenost potpore u jednoj rečenici i kasnijemu odlomku	lokalna promjena uz sačuvan širi kontekst
C05: A1/A2	pripisivanje obrani ili izvorima bliskima obrani	različita atribucija
C06: A1/A2/E01	vremensko označavanje Tenetove funkcije	razlika u formulaciji
C07: K02/K01	procjene neposrednosti hrvatskoga napada	promjena procjene tijekom vremena
C08: U01/U2/T02/T03/T04	javne izjave i kasniji iskazi o političkome stavu	razlikovanje radnji i okolnosti
C09: T01/T03/N1	ugovor MPRI-ja, obuka i planiranje	razlikovanje vrsta pomoći

[33] Klarenberg, 2025, odlomak sa *Spiegel confirmed*, njegova poveznica i sljedeći operativni navodi. https://thegrayzone.com/2025/08/04/us-ethnic-cleansing-serbs-croat/ (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Oznaka i izvori	Predmet usporedbe	Vrsta nalaza
C10: N2/S01	životopis, oznaka postrojbe i operativna uloga	ograničena biografska provjera
C11: N2/N3	podudarni operativni opisi	ponovno iznošenje navoda
C12: N2/N3/N4/T01/T02	najava, održani iskaz i datum objave	razlikovanje vremenskih razina
C13: E01/J01/G1	prijenos kvalificiranih navoda	gubitak ograda i posredničko upućivanje
C14: P1/R1/R2/G1	zaključni smjer argumenta	različiti interpretativni okviri
C15: P1/N2/N3/T07	Herrickova poruka, odlazak i znanje o provedbi	podudarna osnova razgovora i nedosljedno vremensko pripisivanje uloge

Izvor: autoričina usporedba izvora navedenih u poglavlju 4. Usporedna mjesta nisu međusobno neovisna svjedočanstva o događajima.

5 RASPRAVA

Usporedba pokazuje da novinske rekonstrukcije povezuju tvrdnje različitoga dokaznog dosega. Procjene K01 i K02 dokumentiraju američko znanje i očekivanja prije operacije. Galbraithovi iskazi određuju političko neprotivljenje i uvjete, a iskazi o MPRI-ju opisuju privatni ugovor i obuku. Tvrdnje o sudjelovanju određenih osoba u planiranju ili praćenju Oluje zahtijevaju zasebnu provjeru vremena, mjesta i aktivnosti.

Herrickov primjer pokazuje vrijednost povezivanja unutarnje dosljednosti članka sa sudskim zapisom. Novinski opis i pročitani sažetak izjave podudaraju se u razgovoru s Rebićem i naglasku na brzini akcije, ali različito predstavljaju podrijetlo poruke. Skupni opis praćenja Oluje nije usklađen s kasnijim navodom o Herrickovoj zamjeni u samome članku; transkript precizira njegov odlazak 2. kolovoza i ograničeno znanje o provedbi. Takav nalaz odnosi se na imenovanu osobu i konkretne odlomke.

Utvrđene nesukladnosti nemaju jednaku dokaznu težinu. Razlike između oznaka NSE i NSA te između izraza „kriptozaštitni uređaji" i „encryption codes" neposredno dokumentiraju promjenu u tekstu. Same po sebi ne utvrđuju koja je oznaka točna ni što je stvarno bio predmet razmjene. Izrazi kojima se navod predstavlja kao dokazan te izostavljanje prijašnjih

ograda mijenjaju njegov prikazani stupanj izvjesnosti, ali ne predstavljaju dodatnu potvrdu njegova sadržaja. Herrickov slučaj izravnije utječe na procjenu konkretne povijesne tvrdnje jer dostupna kronologija omogućuje provjeru pripisivanja njegove prisutnosti i aktivnosti tijekom operacije. Dokazni doseg toga nalaza ostaje ograničen na njegovu ulogu i uspoređene odlomke; ne može se prenijeti na sve tvrdnje o američkoj obavještajnoj suradnji ili sudjelovanju drugih osoba.

H1 podupiru dvije usporedbe. Index snažnije predstavlja dokaznu vrijednost dokumentarne osnove na koju se poziva Nacional, a The Grayzone u odabranim operativnim navodima izostavlja prijašnje oznake neizvjesnosti. U oba je slučaja kategoričnija formulacija uvedena bez dodatne osnove prikazane na uspoređenome mjestu. Harrisov prijevod pokazuje drukčiju vrstu promjene: jedna je formulacija manje određena, a kasniji odlomak zadržava obavještajni sadržaj. Nalazi zato ne upućuju na jedinstven obrazac svih prijenosa.

H2 podupiru podudarni operativni odlomci Nacionalovih tekstova iz 2008. i 2009. te Hellerovo označeno citiranje Spiegela. Nova procesna najava ili autorski komentar pridružuju se prijašnjemu navodu, ali uz ponovljeni navod ne upućuju na dodatni neovisni izvor. Za povijesnu uporabu takvih objava potrebno je zadržati podatak o zajedničkoj osnovi njihova sadržaja.

Doprinos informacijskim znanostima proizlazi iz povezivanja provjere pojedinačne tvrdnje s rekonstrukcijom odnosa među zapisima koji je prenose. Usporedbe pokazuju zašto pri procjeni vjerodostojnosti treba zajedno razmatrati podrijetlo navoda, kronologiju, promjene formulacije i dostupnu dokaznu osnovu. Time se omogućuje razlikovanje novih dokaza od ponovljenih objava te tekstualnih promjena od nesukladnosti važnih za procjenu samoga događaja. Isti način provjere može se primijeniti na druge korpuse digitalne građe u kojima se tvrdnje prenose između medija, jezika i razdoblja. Takva primjena zahtijeva zaseban odabir izvora i provjeru svakoga slučaja.

6 ZAKLJUČAK

U pregledanoj digitalnoj građi utvrđene su promjene sadržaja i dokazne izvjesnosti, ponavljanje operativnih opisa te vremenska nedosljednost u pripisivanju Herrickove uloge. Sudski transkript omogućio je preciziranje njegova odlaska i znanja o provedbi Oluje. U nizu *Spiegel – Opinio Juris – The Grayzone* uspoređeni operativni odlomci preneseni su kategoričnije, uz poveznicu na posrednički komentar. *Index* snažnije predstavlja dokaznu vrijednost Nacionalova izvora, a usporedba hrvatskoga Pukanićeva teksta s engleskim prijenosima pokazuje promjenu naziva predmeta razmjene.

Nalazi podupiru obje hipoteze u odabranim usporedbama. Povijesno vrednovanje američke uloge pritom zahtijeva odvojenu provjeru političkoga neprotivljenja, privatne obuke, obavještajne razmjene i operativnoga sudjelovanja. Doprinos rada informacijskim znanostima sastoji se u dokumentiranju promjena sadržaja, pripisivanja i izvjesnosti tvrdnji te razlikovanju njihova ponavljanja od neovisne potvrde. Različiti zaključni argumenti analiziranih tekstova pokazuju da se navodi o američkoj uključenosti upotrebljavaju u različitim tumačenjima Oluje.

Ciljano odabrani korpus od 26 zapisa nije reprezentativan za cjelokupno izvještavanje o američkoj ulozi u operaciji Oluja. Nalazi se odnose na analizirane tvrdnje i njihove dokumentirane odnose te ne omogućuju procjenu učestalosti utvrđenih pojava izvan korpusa. Usporedbe medijskih tekstova ograničene su na identificirane mrežne inačice; usporedba s izvornim tiskanim primjercima ili njihovim faksimilima nije provedena. Stoga se utvrđene razlike ne mogu automatski pripisati izvornim tiskanim objavama ni određenomu sudioniku prijenosa.

Dostupna građa omogućuje provjeru pojedinih navoda, ali ne utvrđuje ukupni opseg američkoga sudjelovanja. Izostanak potvrde u pregledanim zapisima ne dokazuje da se određena aktivnost nije dogodila. Utvrđene promjene formulacija i pripisivanja također same po sebi ne dokazuju namjernu manipulaciju ni zajedničku agendu autora, čiji motivi nisu zasebno istraživani.

BIBLIOGRAFIJA

AKI. „Croatia CIA allegedly behind ethnic cleansing operation." *Google Groups*, CRO NEWS, 13. siječnja 2006., 03:04:35 UTC. Prijenos: Mario Profaca; datum vijesti: 12. siječnja 2006. https://groups.google.com/g/cro-news/c/DJ-5ZCrOMDc (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Azinović, Vlado. „ZAGREB." *Radio Slobodna Europa*, 12. siječnja 2006. https://www.slobodnaevropa.org/a/656135.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Clinton, William J. „Remarks by the President on Political Reform." *White House*, 4. kolovoza 1995. https://clintonwhitehouse6.archives.gov/1995/08/1995-08-04-remarks-by-president-on-political-reform.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).

DCI Interagency Balkan Task Force. 1995. „Croatia: Major Conflict Likely This Autumn." 21. srpnja. Clinton Presidential Library, dokument C05960734, deklasificiran 1. listopada 2013. https://clinton.presidentiallibraries.us/items/show/12502.

DER SPIEGEL. „Ante Gotovina: US Links to Croatian War Crime?" *DER SPIEGEL*, 23. siječnja 2006. https://www.spiegel.de/international/ante-gotovina-us-links-to-croatian-war-crime-a-396828.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Duranti, Luciana. 2009. „From Digital Diplomatics to Digital Records Forensics." *Archivaria* 68: 39–66. https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/13229.

Fickers, Andreas. 2012. „Towards a New Digital Historicism? Doing History in the Age of Abundance." *VIEW Journal of European Television History and Culture* 1/1: 19–26. https://doi.org/10.18146/2213-0969.2012.jethc004.

Harris, Robin. „Optužba protiv generala Gotovine neutemeljena i politički motivirana." *Google Groups*, CRO NEWS, 9. ožujka 2006., 00:48:30 UTC. Prijenos: Mario Profaca; hrvatski prijevod pripisan Jošku Čelanu; u poruci naveden izvor: *Slobodna Dalmacija*, 8. ožujka 2006. https://groups.google.com/g/cro-news/c/Ceg7yQpEvDk (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Harris, Robin. „The railroading of a former U.S. ally." *Google Groups*, CRO NEWS, 2. ožujka 2006. https://groups.google.com/g/cro-news/c/CNanNAmyeX4 (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Heller, Kevin Jon. „US Involvement in Croatian War Crimes?" *Opinio Juris*, 21. veljače 2006. https://opiniojuris.org/2006/02/21/us-involvement-in-croatian-war-crimes/ (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Index.hr. „SAD tražile od Carle del Ponte da ne diže optužnice za Oluju.” *Index.hr*, 24. svibnja 2005. https://www.index.hr/vijesti/clanak/sad-trazile-od-carle-del-ponte-da-ne-dize-optuznice-za-oluju/266934.aspx (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Klarenberg, Kit. „US backed ethnic cleansing of Serbs, top diplomat secretly told Croat leader.” *The Grayzone*, 4. kolovoza 2025. https://thegrayzone.com/2025/08/04/us-ethnic-cleansing-serbs-croat/ (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Marić, Silvana. 2014. „Informacijski rat protiv Oluje.” *Kultura komuniciranja* 3: 211–242. https://ff.sum.ba/wp-content/uploads/sites/20/2025/06/Kultura-Komuniciranja-br-3.pdf.

Marijan, Davor. 2007. *Oluja*. Priloge pripremio Mate Rupić. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata. https://centardomovinskograta.hr/wp-content/uploads/2019/05/izdanja2/Oluja.pdf.

McCurry, Mike. „Press Briefing by Mike McCurry.” *White House*, 8. kolovoza 1995. https://clintonwhitehouse6.archives.gov/1995/08/1995-08-08-press-briefing-by-mike-mccurry.html (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). 2003. *Tužitelj protiv Slobodana Miloševića*, IT-02-54-T. Javni transkript rasprave, 26. lipnja 2003. https://www.icty.org/x/cases/slobodan_milosevic/trans/en/030626IT.htm.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). 2006. *Tužitelj protiv Milana Martića*, IT-95-11-T. Javni transkript rasprave, 25. travnja 2006. https://www.icty.org/x/cases/martic/trans/en/060425IT.htm.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). 2008a. *Tužitelj protiv Ante Gotovine i drugih*, IT-06-90-T. Javni transkript rasprave, 23. lipnja 2008. https://www.icty.org/x/cases/gotovina/trans/en/080623IT.htm.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). 2008b. *Tužitelj protiv Ante Gotovine i drugih*, IT-06-90-T. Javni transkript rasprave, 24. lipnja 2008. https://www.icty.org/x/cases/gotovina/trans/en/080624IT.htm.

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). 2009. *Tužitelj protiv Ante Gotovine i drugih*, IT-06-90-T. Javni transkript rasprave, 9. srpnja 2009. https://www.icty.org/x/cases/gotovina/trans/en/090709ED.htm.

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava vojne policije. 1995. „Report on the Employment of RH Armed Forces Military Police Units in Storm.” 11. kolovoza. Engleski prijevod, u: *Additional Pleading of the Republic of Croatia, Annexes, Volume*

2, 30. kolovoza 2012., prilog 30, str. 113–117. https://icj-web.leman.un-icc.cloud/sites/default/files/case-related/118/18216.pdf (pristupljeno 21. listopada 2026.).

Perković Paloš, Andrijana. 2015. „Operacija 'Oluja' u radovima američkih i britanskih autora." *Časopis za suvremenu povijest* 47/3: 579–596. https://hrcak.srce.hr/154371.

Pukanić, Ivo. „Oduševljen Bljeskom, Clinton inicirao Oluju." *Nacional*, mrežna arhiva, 24. svibnja 2005., br. 497. https://arhiva.nacional.hr/clanak/18573/odusevljen-bljeskom-clinton-inicirao-oluju (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Pukanić, Ivo. „US Role in Storm." *Cryptome*, 5. lipnja 2005. Engleski prijenos teksta pripisanog *Nacionalu* od 24. svibnja 2005. https://cryptome.wikileaks.org/us-op-storm.htm (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Pukanić, Ivo. „Obrana po generalu stoji 3 milijuna eura." *Nacional*, mrežna arhiva, prikazani datum 16. siječnja 2006., br. 531. https://arhiva.nacional.hr/clanak/22613/obrana-po-generalu-stoji-3-milijuna-eura (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Pukanić, Ivo. „President Clinton gave the go ahead for Operation Storm." *Google Groups*, CRO NEWS, 4. ožujka 2006. https://groups.google.com/g/cro-news/c/fOOP9l-cZt0 (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Schindler, A. Norman. 1995. „Principals' Committee Meeting on Bosnia and Croatia, 1 August 1995." DCI Interagency Balkan Task Force, 31. srpnja. Clinton Presidential Library, dokument C05956104, deklasificiran 1. listopada 2013. https://clinton.presidentiallibraries.us/items/show/12508.

Šoštarić, Eduard. „Hrvatska je zaslužna za mir na Balkanu." *Nacional*, mrežna arhiva, 2. listopada 2007., br. 620. Intervju s Williamom Perryjem. https://arhiva.nacional.hr/clanak/38432/hrvatska-je-zasluzna-za-mir-na-balkanu (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Šoštarić, Eduard. „Obavještajac SAD-a ključni haaški svjedok." *Nacional*, mrežna arhiva, 29. siječnja 2008., br. 637. https://arhiva.nacional.hr/clanak/42223/obavjestajac-sad-a-kljucni-haaski-svjedok (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Šoštarić, Eduard. „Američki časnici će braniti Gotovinu." *Nacional*, mrežna arhiva, 10. veljače 2009., br. 691. https://arhiva.nacional.hr/clanak/53159/americki-casnici-ce-braniti-gotovinu (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Tomljanović, Nina. „Na suđenju Gotovina, Čermak, Markač svjedočio Peter Galbraith.” *Nacional*, mrežna arhiva, 23. lipnja 2008., 10:19. https://arhiva.nacional.hr/clanak/46730/na-sudenju-gotovina-cermak-markac-svjedocio-peter-galbraith (pristupljeno 5. listopada 2026.).

U.S. Army Military Intelligence Hall of Fame. Bez datuma. „Chief Warrant Officer Five Ivan Sarac.” Biografski zapis. https://www.ikn.army.mil/apps/MIHOF/biographies/Sarac,%20Ivan.pdf (pristupljeno 5. listopada 2026.).

Wiebes, Cees. 2002. „Intelligence and the War in Bosnia 1992–1995.” Appendix II uz *Srebrenica: A ‘Safe’ Area*. NIOD. https://www.niod.nl/publicaties/srebrenica-een-veilig-gebied/. Pregledani digitalni primjerak: https://stanjestvari.com/wp-content/uploads/2023/08/srebrenicareportniod_en.pdf.